

Jaarverslag 2023

Stichting Lânskipfûns Oranjewâld-Ketlik

Inhoud

1 Organisatie	3
1.1 Doelstelling	3
1.2 Beleid	3
1.3 Bestuur	3
1.4 Begeleidingsgroep	3
1.5 Uitvoeringsorganisatie	4
1.6 De schouwcommissie	4
2. Ontwikkelingen	4
2.1 Smeekschrift aan de provincie en terreinbezoeken	4
2.2 Damherten	5
2.3 Beleidsontwikkeling	6
2.5 Onderzoek inrastering	6
3. Werving en stand van zaken contracten	8
4. Communicatie en PR	9
5. Financiën	10

1 Organisatie

1.1 Doelstelling

De doelstelling van Stichting Lânskipsfûns Oranjewâld-Ketlik is:

- het bevorderen van de duurzame instandhouding van het agrarisch cultuurlandschap in het gebied Oranjewoud-Katlijk;
- het verrichten van alle verdere handelingen die hiermee in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

1.2 Beleid

Stichting Lânskipsfûns Oranjewâld-Ketlik tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- financiële ondersteuning van eigenaren/beheerders bij de uitvoering van contractueel overeengekomen (achterstallig) beheer en onderhoud aan bestaande landschapselementen;
- het onder beheersovereenkomst brengen van ten minste zeventig procent van de bestaande landschapselementen
- ondersteuning van eigenaren/beheerders bij de aanleg van ten minste tien procent (oppervlakte t.o.v. het bestaande) nieuwe landschapselementen;
- het adviseren van eigenaren/beheerders bij de uitvoering van het met hen overeengekomen beheer
- bij de realisatie van het voorgaande dragen eigenaren/beheerders 15 % van de daarmee gepaard gaande kosten bij.

1.3 Bestuur

Het bestuur van de Stichting Lânskipsfûns Oranjewâld-Ketlik (verder SLOK of de stichting) heeft in 2023 geen wijzigingen gekend. Het bestond uit:

Evert Koelma	(voorzitter)
Hans Tiessen	(penningmeester)
Henk Hidding	(secretaris)
Gerard Tamminga	(algemeen lid)
Lykele Buwalda	(algemeen lid)

In 2023 heeft het bestuur 4 keer vergaderd. Omdat in september niet een passende datum werd gevonden werd er vergaderd in oktober. De vergadering van november viel daarom kort daarna. Het bestuur wordt begeleid door een ambtelijke begeleidingsgroep. De leden van de begeleidingsgroep volgden de vergaderingen veelal als agendalid.

1.4 Begeleidingsgroep

De ambtelijke begeleidingsgroep heeft in 2023 bestaan uit de volgende personen:

- Hanneke Huisman, regisseur groen bij de gemeente
- Maaike Andela/Johan Kruiger adviseurs landschap bij de provincie
- Foppe van der Meer, namens Landschapsbeheer Friesland (LBF). Zijn inbreng wordt bij afwezigheid overgebracht door Gerrit Tuinstra van LBF, die tevens gebiedsmakelaar is.

De begeleidingsgroep blijft het bestuur van SLOK ondersteunen en adviseren, gevraagd en ongevraagd.

1.5 Uitvoeringsorganisatie

De Stichting Landschapsbeheer Friesland (LBF) heeft gezorgd voor ondersteuning bij het uitvoeren van contracten en het begeleiden van de schouwcommissie. Landschapsbeheer Friesland, levert in de persoon van Gerrit Tuinstra de gebiedsmakelaar.

De gebiedsmakelaar onderhoudt de bestaande contracten en werft nieuwe. Daarbij adviseert hij de contractanten t.a.v het beheer van de elementen.

Daarnaast is door LBF de financiële administratie voor het fonds verzorgd. De administrateur is Marco Jelsma.

1.6 De schouwcommissie

In 2023 zijn er geen wijzigingen geweest in de samenstelling van de commissie.

Deze bestaat uit

- Henk Dommerholt,
- Foppe Hemminga
- Geert Lantinga

(secretaris Foppe van der Meer van LBF).

Vanwege het staken van eindkap verschuift de activiteit van de schouwcommissie. Het accent komt te liggen op beoordeling van de situatie in de landschapselementen en de ontwikkelingen hierin.

Op donderdagochtend 14 september werden enkele wallen bekeken, waarvan is geconstateerd dat ze er goed uit zien. Ook werd een bezoek gebracht aan de proef inrastering afgezette wal nabij de Aaltjelaan (zie hoofdstuk 2). Effecten van het raster (hergroei zonder invloed van grote grazers) zijn al te zien.

2. Ontwikkelingen

2.1 Smeekschrift aan de provincie en terreinbezoeken

In een brief met foto's is in 2022 aan de provincie nog eens aangegeven dat de grote populatie damherten in ons gebied de doelstellingen van de SLOK frustreert. Door de omvang van de populatie damherten verandert de vegetatie van wallen, singels en hakhoutbosjes. De biodiversiteit wordt aangetast en het landschap ondergaat een geleidelijke verandering die door SLOK en ook Landschapsbeheer Friesland als ongewenst wordt beschouwd.

In het najaar van 2022 worden een drietal ambtenaren van de provincie en een medewerker handhaving van de FUMO langs een aantal wallen geleid, waar de invloed van damherten duidelijk zichtbaar is. Dit bezoek blijkt voor de bezoekers een eyeopener te zijn.

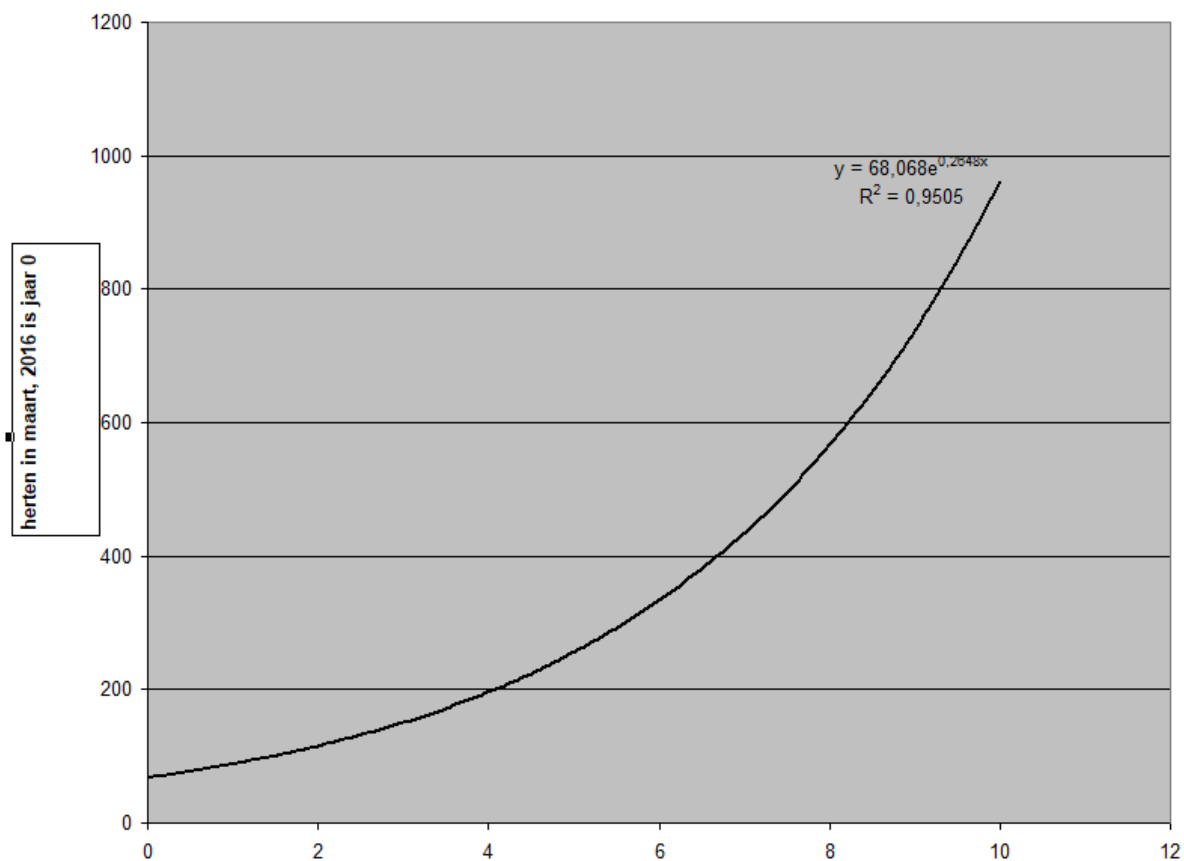
Het ambtelijk bezoek van het najaar 2022 kreeg op 1 februari 2023 een vervolg met een bezoek van de gedeputeerde Douwe Hoogland. Helaas zagen we die dag geen damherten. Dat hun aanwezigheid wel een duidelijk effect heeft, was voor Hoogland, die zelf meer bekend is met de Noordelijke Friese Wouden, heel duidelijk. De wallen noordelijk van de Schoterlandseweg aan de ZW-kant van Mildam zouden volgens Hoogland in het gebied NW Friese Wouden een dikke onvoldoende scoren. Hoogland deelt de standpunten van SLOK tav de noodzaak de hertenpopulatie te beheren. Hij ziet echter op korte termijn geen politiek haalbare oplossing.

De provincie studeert op een haalbare benadering, mede aan de hand van onderzoek door BIJ12 naar 'adaptief beheer'. Het was voor alle aanwezigen een nuttig bezoekje aan het veld, voor de gedeputeerde, de ambtenaren die met hem mee kwamen, de gebiedsmakelaar en enkele bestuursleden. Duidelijk is dat beheer van de populatie niet gericht moet zijn op aantallen dieren, maar op de effecten die door het beheer (moeten) worden gerealiseerd. Door de provincie wordt benadrukt, schade en overlast te melden bij de Faunabeheereenheid (FBE, fbefryslan.nl). Deze meldingen zijn input voor beleidsontwikkeling.

2.2 Damherten

De populatie groeit jaar op jaar verder. Af en toe worden opvallend grote groepen gezien. De populatie kan met ca. 30 % per jaar groeien. Gezien de elders waargenomen aantallen kan de populatie binnen het gebied van SLOK groeien tot zo'n 5.000 exemplaren. In maart 2023 werden er 508 exemplaren geteld.

Overlast is er in de tuinen. Schade is er door begrazing, door het vreten van mais, in de bossen blijft natuurlijke verjonging van soorten die graag worden gegeten achter, er vinden geregeld botsingen plaats met auto's en de hinder voor het beheer van hakhout en wallen is zeer groot.

De getelde aantallen damherten vanaf 2016 (eerste telling), steeds in maart. Het rechter deel van de grafiek, na het achtste jaar, is extrapolatie. Gegevens van de WBE. De groeifactor volgens de curve ligt net onder de 30% per jaar.

2.3 Beleidsontwikkeling

Doordat aan de contractanten wordt geadviseerd wallen en singels, zulks in strijd met het contract, niet meer te kappen vanwege het aanvreten van hergroei en natuurlijke verjonging door hert en ree, wordt ook nagedacht over wijziging van de beheercontracten. Tot besluitvorming hierover is het in 2023 nog niet gekomen.

2.4 Melden van schade bij faunabeheer

De voorzitter en de gebiedscoördinator leidden de secretaris van de Faunabeheereenheid, (FBE), Peter de Vries uit Langezwaag, met assistente Miranda Lammerts langs schade die SLOK ondervindt van damhert en ree op wallen achter Schoterlandseweg 7 tot 9 Mildam. Op de site van SLOK en in de nieuwsbrief wordt aanbevolen schade en/of overlast van damherten te melden op de site van de FBE.

2.5 Onderzoek inrastering

Als gevolg van de rapportages van de schouwcommissie, de bezoeken van ambtenaren van de provincie in 2022 en gedeputeerde Hoogland in februari 2023, is besloten door het inrasteren van gedeelten van wallen meer inzicht te verkrijgen in de gevolgen van de huidige omvang van de populatie herten en reeën in ons gebied. Daartoe is een deel van een wal die nog recent werd afgezet ingerasterd en een deel niet. Door de natuurlijke hergroei op stobben en natuurlijke verjonging in beide gedeelten te volgen wordt een beeld verkregen van de invloed van de herten op de ontwikkelingen in wallen en singels waar eindkap is uitgevoerd. Besloten is tot de uitvoering in 2024 tot het doen van vergelijkbaar onderzoek, in en buiten rasters aan nieuwe aanplant.

Proef inrastering nabij Bisschoplaan, opname 31 juli 2023

Proef inrastering nabij Bisschoplaan, opname 20 september 2023

3. Werving en stand van zaken contracten

Eigenaren van landschapselementen kunnen op dit moment hun elementen bij SLOK onder contract brengen of nog gebruik maken van de regeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer 2016 (ANLb) bij het agrarisch collectief ELAN. ANLb biedt alleen beheercontracten aan, terwijl SLOK in voorkomende gevallen ook contracten aanbiedt voor herstel of nieuwe aanleg.

Voorheen waren er onder de regeling 'Herstel en Versterken Landschap Droge Dooradering onder bepaalde voorwaarden mogelijkheden voor de aanleg en herstel van landschapselementen. Inmiddels is er een vergelijkbare regeling voor aanleg en herstel van landschapselementen binnen het gebied Droge Dooradering, HAC-F (Herstel Agrarisch Cultuurlandschap Friesland). Wel is er momenteel een ietwat vergelijkbaar project waarin we (weer samen met de agrarische collectieven) ook weer aanleg en herstel van landschapselementen (en andere) kunnen uitvoeren, dit is HAC-F (Herstel Agrarisch Cultuurlandschap Friesland), binnen het leefgebied Droge Dooradering. Binnen het SLOK-gebied is onder voorwaarden gesubsidieerde aanleg van elementen ongewijzigd mogelijk (zonder eigen inbreng van de eigenaar). Voor HAC-F wordt binnen SLOK-gebied niet geworven.

Onderstaand het overzicht van de bij SLOK onder beheer zijnde elementen.

	Doel- stelling	201 9	2020	2021	2022	2023
Dobbe (stuks)	14	10	10	11	9	10
Solitaire boom A,B,C (stuks)	22	23	24	26	27	28*
Elzensingel (m)	6.727	4.204	4.549	5.233	5.465	5.528
Houtsingel en houtwal (m)	19.092	10.164	9.977	9.534	8.115	11.140
Hakhoutbosje A en B (m ²)	52.250	41.053	41.053	41.053	29.142	30.281
Kamer (stuks)	9	1	1	1	1	1
Laanboomrij (m)	4.249	0	0	0	0	0
Raster (m)	8.286	3.863	4.021	4.181	2.694	3.332

* kleine groepjes dicht opeen staande bomen zijn geteld als één boom.

In totaal gaat het om 49 bomen!

4. Communicatie en PR

Algemeen

Het streven van SLOK is om de omwonenden in het werkgebied zo veel mogelijk te informeren over het functioneren van SLOK

Informatiebord

Er werd een aanvraag gedaan (Digitaal via het Omgevingsloket OLO) voor het plaatsen van een informatiebord bij de picknickplek aan het Imke Klaverpad, met informatie over het beheer, de landschapselementen en de activiteiten daarin van SLOK. Op 19 september 2022 werd de vergunning ontvangen voor het plaatsen van het bord. In 2023 zijn tekst en selectie van foto's overeengekomen en het ontwerp voor het bord gemaakt. De plaatsing van het bord vond plaats begin 2024.

Op het bord wordt een beeld geschetst van het beheer van de landschapselementen en enkele voorkomende vogels. Via een QR-code wordt de site van SLOK bereikt.

Het informatiebord op de picknickplek aan het Imke Klaverpad

Nieuwsbrief

In 2023 verscheen er weer een nieuwsbrief. Ook in de nieuwsbrief aandacht voor de damherten. Benadrukt werd kap van wallen en hakhout uit te stellen en Amerikaanse vogelkers te bestrijden. Verder is een aantal bijzondere waarnemingen beschreven ondermeer van enkele gasten in ons gebied.

De nieuwsbrief is terug te lezen op de website, www.lanskipsfuns.nl.

De nieuwsbrief is verstuurd aan de contractanten, de verenigingen voor plaatselijk belang en de redacties van de dorpskranten van Bontebok, De Knipe, Katlijk, Mildam, Oranjewoud en Oudeschoot en aan de Heerenveense Courant, Sa!, het Friesch Dagblad en de Leeuwarder Courant.

5. Financiën

Uit het financiële jaarverslag hieronder kan worden afgeleid:

1. In 2023 is aan vergoedingen aan de contractanten € 16.498 uitgekeerd.
2. Het negatieve exploitatieresultaat in 2023 bedroeg €13.789 Dit bedrag is aan het eigen vermogen onttrokken.
3. Het eigen vermogen per 31 december 2023 bedroeg € 1.426.417.

Lanskipsfuns Oranjewald-Ketlik					
BALANS PER 31 DECEMBER 2023					
	2023	2022		2023	2022
ACTIVA			PASSIVA		
VLOTTENDE ACTIVA					
Vorderingen			EIGEN VERMOGEN		
Subsidies en bijdragen	€ -	€ -	Reserves en Fondsen		
Overige vorderingen	€ 19.805	€ 10.088	Algemene reserve	€ 1.426.417	€ 1.440.206
Vooruitbetaalde kosten	€ -	€ -		€ 1.426.417	€ 1.440.206
	€ 19.805	€ 10.088	SCHULDEN OP KORTE TERMIJN		
Liquide middelen			Crediteuren	€ -	€ -
Rabobank RC	€ 8.879	€ 14.960	Vooruitontvangen subsidies en bijdragen	€ -	€ -
Rabobank Spaarrekeningen	€ 621.959	€ 1.453.396	Overige en overlopende passiva	€ 24.226	€ 38.238
Rabobank Tijdslootsparen	€ 800.000	€ -		€ 24.226	€ 38.238
	€ 1.430.838	€ 1.468.356			
Totaal activa	€ 1.450.643	€ 1.478.444	Totaal passiva	€ 1.450.643	€ 1.478.444

De Balans

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMEEN

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Lânskipsfûns Oranjewâld-Ketlik is feitelijk en statutair gevestigd op de Wissel 22A te Mildam en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 51481901.

Activiteiten

De activiteiten van Stichting Lânskipsfûns Oranjewâld-Ketlik, statutair gevestigd te Mildam bestaat voornamelijk uit het duurzaam in stand houden van het agrarisch cultuurlandschap in het gebied Oranjewoud-Katlijk.

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de in Nederland geldende Rijk C1 Kleine organisaties zonder winststreven, die zijn uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde.

Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

In de balans en de winst- en verliesrekening zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten in dien materieel. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves en fondsen

Algemene reserve

De algemene reserve staat ter vrije beschikking.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking tegen de bedragen waartegen de schuld moet worden afgelost.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen

Het resultaat (saldo) wordt bepaald als het verschil tussen het totaal der baten en het totaal der lasten. Ontvangsten en uitgaven worden in de staat van baten en lasten toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Bij de toerekening wordt een bestendige gedragslijn gevolgd. Dit houdt in dat rekening wordt gehouden met de aan een periode toe te rekenen bedragen die in een andere periode zijn of worden ontvangen, dan wel betaald.

Baten waarvoor een bijzondere bestemming is aangewezen, worden afzonderlijk in de (toelichting op de) staat van baten en lasten verwerkt onder vermelding van de aard van de bestemming. Indien deze baten in het verslagjaar niet volledig zijn besteed, worden de nog niet besteede gelden gereserveerd in de desbetreffende bestemmingsreserve(s) respectievelijk bestemmingsfonds(en). Een onttrekking aan bestemmingsreserve respectievelijk -fonds wordt als besteding (last) verwerkt in de staat van baten en lasten.

Indien aan bestemmingsreserve(s) respectievelijk bestemmingsfonds(en) wordt gedoteerd dan wel daaruit wordt geput, wordt deze mutatie op de volgende wijze verwerkt: het saldo van de staat van baten en lasten wordt bepaald inclusief het overschot of tekort dat is ontstaan uit hoofde van de baten en lasten met een bijzondere bestemming. Onder de staat van baten en lasten wordt vervolgens een specificatie opgenomen van de verwerking van dit saldo in de onderscheiden posten van het eigen vermogen.

Vergoedingen aan eigenaren

Vergoedingen aan eigenaren komen tot stand op basis van begrote (verwachte) kosten voor het beheer van het landschap, waarbij de eigenaren zelf 15% van deze kosten voor zich nemen en de Stichting de overige 85% vergoedt. Deze eigen bijdrage van 15% wordt als overige bate verantwoord in de jaarrekening en de totale vergoeding van 100% wordt als vergoeding aan eigenaren gepresenteerd.

Lasten algemeen

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Toelichting op de balans

Vorderingen

De vorderingen op de balans bestaan uit nog te ontvangen rente. Deze rentebedragen zijn ontvangen in januari 2024. De ontvangst betreft de reeds in 2023 opgebouwde rente.

Schulden

Werkzaamheden LF

Dit betreft de werkzaamheden die Landschapsbeheer Friesland uitvoert in opdracht van bestuur van SLOK.

Hieraan ligt ten grondslag de overeenkomst 1 met documentcode HL 26131. Hierin treedt Landschapsbeheer Friesland op als inhoudelijk deskundige, het begeleiden van de gebiedsmakelaar, het opstellen van de beheerplannen Groene Diensten en het voeren van secretariaat voor de schouwcommissie. Van de werkzaamheden wordt een urenstaat bijgehouden en periodiek besproken tussen Landschapsbeheer Friesland en het bestuur van het SLOK. De urenstaat en tarieven zijn goedgekeurd door het bestuur.

Kosten accountant 2022

Deze factuur is in 2024 ontvangen en betaald.

Kosten accountant 2023

Is een inschatting op basis van eerder ontvangen facturen +10% indexatie.

Vergoeding eigenaren 2023

Deze bedragen zijn op basis van contracten opgesteld per deelnemer.

Voor de genoemde bedragen zijn de IBAN-nummers nog niet doorgegeven aan SLOK.

Mutatatieoverzicht algemene reserve

Mutatatieoverzicht algemene reserve

Algemene reserve

Stand per 31-12-2022	€	1.440.206
Verlies boekjaar 2023	€	-13.789
Stand per 31-12-2023	€	1.426.417

[illegible]

Verschillenanalyse en bestemming resultaat

1

Verschillenanalyse en bestemming resultaat

Verschillenanalyse

In de post bankkosten en rente zijn zowel de bankkosten Rabobank als de ontvangen rente op de spaarrekeningen verwerkt. Per saldo levert dit een creditpost op van € 25.151. Ten opzichte van 2022 is de rente in positieve manier veranderd. Dit ging om de spaarrekening met een variabele rente. Dit levert een voordeel tov 2023 op van € 11.264. Vanaf 29-11-2023 is dit geld op een Tijdslootsparen-rekening gezet.

Projectkosten: In 2020 is een extra opdracht gegeven aan Stichting Landschapsbeheer Friesland in de vorm van werkzaamheden als gebiedsmakelaar.
In 2023 zijn veel extra uren besteed aan het in kaart brengen van de damherten, de raster/plantorioef.

Onvoorziene kosten: de kosten betreffen de aanschaf geweest van planten, raster en tekstbord mbt een proef damhertenproblematiek.

De jaarlijkse bijdragen voor aanleg en/of herstel landschapselementen worden in het jaar zelf aan de eigenaren uitbetaald, op basis van een ondertekende eigenverklaring. De na 31 december 2023 geretourneerde/nog te retourneren eigenverklaringen zijn als schuld opgenomen op de balans.

Vanaf 2017 wordt een andere systematiek gehanteerd met betrekking tot de eigen bijdrage van de deelnemers, de bijdrage wordt namelijk direct verrekend met de uitbetaling van de vergoeding.

Bestemming resultaat

Het boekjaar 2023 is afgesloten met een negatief saldo van € 13.789
Dit bedrag is onttrokken aan het eigen vermogen.